

Poliklinika za rehabilitaciju slušanja i govora SUVAG

Kneza Ljudevita Posavskog 10, Zagreb

**NASTAVNI PLAN I PROGRAM USAVRŠAVANJA STRUČNJAKA/INJE ZA RAD S
OSOBAMA OŠTEĆENA SLUHA I/ILI GOVORA PRIMJENOM VERBOTONALNE
METODE**

Obrazovni sektor: Zdravstvo i socijalna skrb

Zagreb, 16. 2. 2012.

1. NAZIV I STUPANJ SLOŽENOSTI POSLOVA

Skupina i oznaka prema NKZ-u: **2340.13.7**

Razina složenosti: **7.**

Naziv poslova: **poslovi stručnjaka/ine za rad s osobama oštećena sluha i/ili govora primjenom verbotonalne metode**

2. KOMPETENCIJE KOJE SE STJEČU ZAVRŠETKOM PROGRAMA

Program usavršavanja stručnjaka/inje za rad s osobama oštećena sluha i/ili govora primjenom verbotonalne metode u radu			
RB.	*ISHODI/ REZULTATI UČENJA (Znanja i vještine, te pripadajuća samostalnost i odgovornost koje je osoba stekla učenjem i koje dokazuje nakon postupka učenja)	*VJEŠTINE (Obuhvaćaju primjenu znanja i upotrebu propisanih načina rada u izvršenju zadaća i rješavanju problema- kognitivne (logičko, intuitivno i kreativno razmišljanje), psihomotoričke (fizička spretnost te upotreba metoda, instrumenata, alata i materijala) i/ili socijalne.)	*ZNANJE (Činjenično i teorijsko)
1.	Razumijevanje značaja komunikacije u razvoju osobnosti; prepoznavanje znakova komunikacijskih teškoća; prepoznavanje rehabilitacijskih optimala osoba s teškoćom slušanja i/ili govora	Poznavanje uloge govora u komunikaciji; prepoznavanje zapreka u komunikaciji; postavljanje rehabilitacijskih optimala; planiranje slušne, fonetske i lingvističke progresije; poznavanje optimalnog slušnog polja (OSP)	Poznavanje osnova teorije verbotonalnog sistema; Temeljne postavke verbotonalnog sistema, značaj slušanja u razvoju govora, vrednote govornog jezika; Lingvistika govora i komplementarna znanstvena područja; Verbotonalna metoda u kontekstu neurolingvistike

2.	Prepoznavanje grešaka uvjetovanih slušnim poljima	Poznavanje optimala glasova i njihova ovisnost o jezičnim sustavima	Fonetika u verbotonalnom sustavu; akustičke karakteristike glasova, optimalne glasova
3.	Razumijevanje značenja posljedica pojedinih vrsta i jačina oštećenja sluha, te oštećenja vestibularnog osjetila u svrhu odabira adekvatnih rehabilitacijskih postupaka	Razumijevanje audioloških nalaza, prepoznavanje grešaka tipičnih za određeno periferno oštećenje sluha; Prepoznavanje znakova koji ne pripadaju perifernom oštećenju sluha, poznavanje osnova subjektivnih i objektivnih metoda ispitivanja sluha; Razumijevanje osobitosti dijagnostike oštećenja sluha kod djece	Oštećenje sluha – terminologija, definicija, etiologija; Građa i funkcija perifernog slušnog i vestibularnog osjetila, poznavanje središnjeg slušnog puta
4.	Sposobnost primjene elektroakustičkih uređaja u rehabilitaciji slušanja i/ili govora	Određivanje elektroakustičkih karakteristika na aparatima VERBOTON prema individualnim slušnim poljima osobe (OSP); filtriranje glasova; Postavljanje korekcijskih optimala	Verbotonalni elektroakustički aparati; Poznavanje osnovnih elektroakustičkih karakteristike uređaja (SUVAG/VERBOTON); Primjena verbotonalnih elektroakustičkih aparata u rehabilitaciji
5.	Određivanje funkcionalnih slušnih sposobnosti osoba oštećenog sluha	Određivanje optimalnog slušnog polja, postupci širenja optimalnog slušnog polja uz pomoć elektroakustičkih aparata i u slobodnom polju; Ispitivanje selektivnog slušanja, integracijskog vremena i ispitivanje vremena reverberacije	Poznavanje verbotonalne funkcionalne dijagnostike kod oštećenja sluha; Poznavanje osnova psihoakustike; Definicija optimalnog slušnog polja, određivanje optimalnog slušnog polja; Utvrđivanje postojanja

			dodatnih teškoća slušanja
6.	Optimalno korištenje pomagala u rehabilitaciji slušanja	Procjenjivanje slušanja sa slušnim pomagalom i/ili umjetnom pužnicom; Primjena testnog materijala za ispitivanje slušanja i funkcionalnosti uređaja u slobodnom slušnom polju	Slušna pomagala, konvencionalna, ugradbena i umjetna pužnica; Poznavanje osnovnih vrsta i karakteristika slušnih pomagala, te njihove primjene; Poznavanje osnovnih vrsta ugradbenih slušnih pomagala; Poznavanje principa rada umjetne pužnice
7.	Sposobnost planiranja polisenzoričkih postupaka u svrhu aktiviranja očuvanih dijelova oštećenih osjetnih sustava, te poticanje kompenzacijskih mehanizama unutar cijelog sustava za spaciocepciju	Prepoznavanje rehabilitacijskih optimala; Poznavanje rehabilitacijskih postupaka za njihovo poticanje i primjena adekvatnih postupaka	Poznavanje spacioceocije (uloga vestibularnog osjetila kao harmonizatora unutar 5 spaciocepcijskih osjetila: vida, sluha, opipa, propriocepcije i vestibularnog osjetila); Uloga prostornosti u gramatici govora
8.	Planiranje i provođenje rehabilitacijskih postupaka u skladu s individualnim potrebama	Primjena vibrotaktilnih uređaja za stimulaciju slušanja; Primjena elektroakustičkih uređaja u razvoju slušanja; primjena posebnih postupaka	Poznavanje verbotonalnih terapijskih postupaka kod oštećenja sluha; Somatosenzorni slušni put; uloga niskih frekvencija u slušanju; ritmičke stimulacije, glazbene stimulacije; piktografska ritmika; dramatisacija
9.	Poznavanje svih govorno –jezičnih poremećaja	Prepoznavanje lingvističke i fonetske progresije kod osoba urednog govorno-jezičnog razvoja; Prepoznavanje odstupanja od urednih razvojnih obrazaca	Govorno – jezični miljokazi kod osoba urednog kognitivnog i slušnog statusa

10.	Planiranje individualnih rehabilitacijskih optimala	Interpretacija dijagnostičkih nalaza	Poznavanje verbotonalne funkcionalne dijagnostike i diferencijalno dijagnostičkih postupaka kod utvrđivanja govorno-jezičnog statusa
11.	Provođenje terapije i dijagnostike uz pomoć elektroakustičkih uređaja po verbotonalnoj metodi	Uporaba verbotonalnih elektroakustičkih aparata (SUVAG/VERBOTON/DIGIDEL) u logopedskoj dijagnostici i rehabilitaciji	Poznavanje karakteristika elektroakustičkih uređaja u dijagnostici i rehabilitaciji jezično-govornih teškoća po verbotonalnoj metodi
12.	Poznavanje korekcija izgovora prema verbotonalnim načelima	Uporaba korektivnih optimala; uloga diskontinuiteta; korekcije u transmisiji i emisiji	Stupnjevi terapije poremećaja artikulacije prema postavkama verbotonalne metode
11.	Poznavanje verbotonalnih terapijskih postupaka kod korekcije ritma i tempa govora	Korištenje elektroakustičkih uređaja u terapiji poremećaja ritma i tempa govora; uloga afektivnosti u govoru (vrednote govornog jezika).	Značaj uloge niskih frekvencija na percepciju i produkciju govora; modificiranje govornog signala na intenzitetskoj, frekvencijskoj i vremenskoj razini u korekciji ritma i tempa govora.
12.	Poznavanje verbotonalnih terapijskih postupaka kod razvojnih i neurogenih jezičnih poremećaja	Razumijevanje osobitosti jezičnih poremećaja (razvojnih i neurogenih)	Etiologija, fenomenologija i terminologija jezičnih poremećaja
13.	Prepoznavanje potrebe za uključivanje u posebne verbotonalne postupke	Poznavanje temeljnih načela posebnih verbotonalnih postupaka	Značaj posebnih verbotonalnih postupaka u logopediji; ritmičke stimulacije, glazbene stimulacije, psihoterapija

14.	Planiranje postupaka za poticanje preverbalnog i ranog verbalnog razvoja; poznavanje interaktivnih obrazaca odnosa majka – dijete	Prepoznavanje odstupanja od urednih obrazaca preverbalnog i ranog verbalnog razvoja; leksička i neleksička izražajna sredstva	Poznavanje značaja rane intervencije; poznavanje obrazaca preverbalnog i ranog verbalnog jezičnog razvoja
15.	Poznavanje primjena verbotonalnog sistema u odgoju i obrazovanju djece oštećena sluha i/ili govora	Primjena individualiziranog pristupa u nastavi; Izrada prilagođenih programa	Poznavanje metodičkih specifičnih postupaka u grupnoj rehabilitaciju i odgoju i obrazovanju učenika oštećena sluha i/ili govora
16.	Funkcija verbotonalnih ritmova po verbotonalnoj metodi	Primjena osnovnih brojalica za distinkciju i korekciju fonema, te grupe fonema (zbirka brojalica); Primjena govornih fonetskih brojalica (zbirka brojalica) za obradu i korekciju situacijskih govornih struktura; Korekcije pogrešaka koje se uočavaju na tom razvojnog putu; Postizanje sklada u senzo-psiho-motornom razvoju koji je temelj razvoja govora	

3. UVJETI ZA UPIS U PROGRAM USAVRŠAVANJA

U program usavršavanja za obavljanje poslova rehabilitacije i edukacije osoba oštećena sluha i/ili govora primjenom verbotonalne metode može se upisati osoba koja ima visoku stručnu spremu: završen odgovarajući diplomski studij (npr. medicinski, edukacijsko-rehabilitacijski, filozofski, učiteljski, prirodoslovno matematički, kineziološki fakultet, likovnu ili glazbenu akademiju...)

4. TRAJANJE PROGRAMA I OBLICI IZVOĐENJA

Program usavršavanja u trajanju od 160 sati izvodi se kroz teorijski i praktični oblik rada. Teorijski dio programa u trajanju od 80 do 100 sati, ovisno o modulu, izvodi se u predavaonici ustanove, a praktični dio programa u trajanju od 60 – 80 sati, ovisno o modulu, izvodi se u dijagnostičkim, rehabilitacijskim i edukacijskim radnim prostorima Poliklinike SUVAG (ambulante, laboratoriji, kabineti, učionice).

Polaznik je središnji čimbenik obrazovanja prema čijem se primarnom obrazovanju i zvanju, te daljnjem usmjerenju za obavljanje konkretnih poslova oblikuje provedba nastavnog plana i programa. Stoga je cjelokupna edukacija podijeljena u dva stupnja/modula.

Uvjet za pohađanje drugog stupnja je završen prvi stupanj ili znanje (pismeno provjereno) tog stupnja.

Rad polaznika na praktičnoj nastavi nadziru mentori, profesori s višegodišnjim iskustvom iz područja rada.

NASTAVNI PLAN I PROGRAM

5. 1. NASTAVNI PLAN

MODUL	RB.	NASTAVNA CJELINA	P	VJ	UKUPNO
1.		Verbotonalna rehabilitacija osoba oštećenog sluha			
	1.	Osnova teorije verbotonalnog sistema	30	10	40
	2.	Verbotonalna rehabilitacija osoba oštećenog sluha	60	60	120
	Ukupno		90	70	160
2.		Verbotonalna rehabilitacija osoba s govorno – jezičnim teškoćama			
	1.	Osnova teorije verbotonalnog sistema	30	10	40
	2.	Verbotonalna rehabilitacija osoba s govorno – jezičnim teškoćama	70	50	120
	Ukupno		100	60	160
3.		Verbotonalni pristup odgoju i obrazovanju djece oštećena sluha i/ili govora			
	1.	Osnova teorije verbotonalnog sistema	30	10	40
	2.	Verbotonalni pristup odgoju i obrazovanju djece oštećena sluha i/ili govora	70	50	120
	Ukupno		100	60	160

4.		Verbotonalni specifični pristupi – fonetski ritmovi			
	1.	Osnova teorije verbotonalnog sistema	30	10	40
	2.	Verbotonalni specifični pristupi – fonetski ritmovi	50	70	120
	Ukupno		80	80	160

P= predavanja

VJ= vježbe

5.2. Nastavni program

5.2.1. Teorija verbotonalnog sistema (predavanja: 30 sati, vježbe 10 sati = ukupno 40 sati)

Nastavna cjelina	Nastavni sadržaj	Predavanja	Vježbe
Poliklinika SUVAG- Zagreb, primjer ustanove za primjenu i razvoj VT metode	Djelatnost i ustroj Poliklinike, primjena i razvoj verbotonalne metode	2	/
Temeljne postavke VT sistema	Definicija, temeljne postavke, slušanje, emotivnost, audio-vizuo–globalno-strukturalnost	2	
Lingvistika govora i komplementarna znanstvena područja	Lingvistika F. de Saussure-a, lingvistika 20. stoljeća, Ch.Bally, strukturalisti, praška škola, vrednote govornog jezika	2	/
Psihoakustika	Zvuk, širenje zvuka, čujnost, visina, glasnoća, trajanje, dinamika slušanja	2	/
Verbotonalna metoda u audiologiji	Tonska, verbotonalna, govorne audiometrije, liste riječi, logatomi, filtrirane liste riječi, čujnost, slušanje; optimalno	2	2

	slušno polje		
Verbotonalna metoda u kontekstu neurolingvistike	Hemisferalnost, dominantnost, funkcionalne pretrage	2	/
Fonetika u verbotonalnom sistemu	Akustičke karakteristike glasova, optimalne glasova, greške prepoznavanja u odnosu na slušna polja	2	2
Spaciocepcija u slušanju i govoru	Osjetila za percepciju prostora, zadaća spaciocepcije, planiranje polisenzoričkih postupaka u svrhu aktiviranja očuvanih dijelova oštećenih osjetnih sustava, te poticanje kompenzacijskih mehanizama unutar cijelog sustava za spaciocepciju	2	/
Elektroakustičke osnove aparata za rehabilitaciju slušanja i govora po VT sistemu	Filtri, frekvencije, intenzitet, strmine gušenja, karakteristike, optimalne, korekcije glasova	4	4
Uloga niskih frekvencija u slušanju	Uloga tijela u slušanju, somatosenzorno slušanje, ritam i intonacija	2	/
Specifični verbotonalni postupci	Fonetska ritmika, stupnjevi stimulacija pokretom, stupnjevi glazbenih stimulacija, piktografska ritmika, uloga dramatizacije u poticanju razvoja slušanja i govora	2	2
Razvoj slušanja	Obrasci urednog razvoja slušanja	2	/
Razvoj govora	Obrasci urednog govornog razvoja	2	/
Fonetska i lingvistička progresija kod oštećenja sluha	Izazivanje glasa, glasanja, očekivana fonetska i	2	/

	lingvistička progresija		
Ukupno		30	10

5. 2. 2. Verbotonalna rehabilitacija osoba oštećenog sluha i govora (predavanja: 60 sati, vježbe: 60 sati, ukupno=120 sati)

Nastavna cjelina	Nastavni sadržaj	Predavanja	Vježbe
Oštećenje sluha –terminologija, definicija, etiologija	Građa i funkcija perifernog slušnog osjetila, središnji slušni sustav, bolesti	4	2
Vestibularno osjetilo	Građa i funkcija perifernog vestibularnog osjetila, središnji slušni sustav, bolesti	2	2
Verbotonalna funkcionalna dijagnostika kod oštećenja sluha	Funkcionalne slušne sposobnosti, optimalno slušno polje, određivanje optimalnog slušnog polja, utvrđivanje postojanja dodatnih teškoća	4	4
Slušna pomagala, konvencionalna, ugradbena	Osnovne vrste slušnih pomagala i njihova primjena, karakteristike slušnih pomagala, ugradbena slušna pomagala, vrste i indikacije, procjenjivanje slušanja sa slušnim pomagalom, primjena testnog materijala za ispitivanje slušanja i funkcionalnosti uređaja u slobodnom slušnom polju	3	3
Umjetna pužnica	Umjetna pužnica- indikacije za ugradnju, princip rada umjetne pužnice, karakteristike procesora govora, osnove prilagodbe procesora govora, procjenjivanje slušanja s umjetnom pužnicom pomagalom	4	2
Funkcionalna rehabilitacija odraslih osoba	Širenje optimalnog slušnog polja kod odraslih, selektivno slušanje,	3	5

	integracijsko vrijeme, podnošenje reverberacije u prostoru, rehabilitacija odraslih korisnika umjetne pužnice		
Psihološka dijagnostika kod oštećenja sluha	Osobitosti psihološke dijagnostike, psihološko ispitivanje, testovi	2	/
Neurološka dijagnostika kod oštećenja sluha	Osobitosti neurološke dijagnostike, elektrofiziološke pretrage	2	/
Neuropedijatrijska dijagnostika kod oštećenja sluha	Osobitosti neuropedijatrijske dijagnostike	2	/
Fizijatrijska dijagnostika kod oštećenja sluha	Osobitosti fizijatrijske dijagnostike, stabilometrijska platforma, slušni i vidni nadzor	2	/
Osobitosti rane dijagnostike	Značaj i osobitosti ranih intervencija, subjektivne i objektivne metode ispitivanja sluha, audiološka i funkcionalna gluhoća, audiološko i rehabilitacijsko praćenje napretka male djece, rad s roditeljima, savjetovanje,	4	2
Rehabilitacijske optimalne	Harmonizacijska uloga vestibularnog osjetila unutar osjetila za percepciju prostora, sveze osjetila sluha, vida, opipa, propriocepcije i ravnoteže; polisenzorički postupci u svrhu aktiviranja očuvanih dijelova oštećenih osjetnih sustava; kompenzacijski mehanizmi unutar sustava za spaciocepciju, razvojne mape	2	2

Somatosenzorni slušni put	Vibrotaktilna faza slušanja, vibrotaktilnih uređaji za stimulaciju slušanja, primjena elektroakustičkih uređaja u razvoju slušanja, uloga niskih frekvencija u slušanju,	2	2
Rana rehabilitacija	Osobitosti rane rehabilitacije, značaj ranih stimulacija, procjena reakcija, slušna pažnja, praćenje napretka kod naglušnosti i gluhoće, planiranje rehabilitacijskih postupaka, prijeoperacijska rehabilitacija djece kandidata za umjetnu pužnicu	4	4
Razvoj slušanja i govora djece predškolske dobi	Određivanje prvog optimalnog slušnog polja, širenje optimalnog slušnog polja, rad s elektroakustičkim uređajima, faze razvoja slušanja i govora djece predškolske dobi	4	6
Razvoj slušanja i govora djece školske dobi	Primjena elektroakustičkih uređaja u radu s djecom školske dobi, slušno razumijevanje složenih iskaza, korekcija izgovora, očekivana lingvistička progresija	4	10
Razvoj slušanja i govora djece školske dobi – grupni rad	Predmetna nastava, prilagodba nastavnih i odgojnih sadržaja, primjena FM uređaja za rad u razrednoj i predmetnoj nastavi	2	
Razvoj slušanja djece s umjetnom pužnicom	Veze čujnosti i slušanja, osnovne slušne vještine, faze razvoja slušanja djece s umjetnom pužnicom, priprema djeteta za prilagodbu procesora govora, osobitosti rehabilitacije djece s umjetnom pužnicom koja imaju dodatne teškoće	4	10
Stimulacije pokretom	Uloga stimulacija pokretom u poticanju razvoja slušanja i govora, stupnjevi stimulacija pokretom	2	2

Glazbene stimulacije	Stupnjevi glazbenih stimulacija i njihova uloga u poticanju razvoja slušanja i dobrog govora	2	2
Piktografska ritmika	Primjena piktografske ritmike kao specifičnog verbotonalnog postupka koji, temeljen na multisenzorici, uspješno potiče razvoj slušanja i govora kod djece s dodatnim teškoćama.	2	2
Ukupno sati		60	60

5. 2. 3. Verbotonalna rehabilitacija osoba s govorno-jezičnim teškoćama (predavanja: 60 sati, vježbe: 60 sati, ukupno = 120 sati)

Nastavna cjelina	Nastavni sadržaj	Predavanja	Vježbe
Govorno-jezična patologija – terminologija, etiologija, simptomatologija	Građa i funkcija perifernih govornih organa; Neurofiziološki aspekti govorne percepcije i produkcije	4	/
Razvoj govora i jezika	Govorno-jezični razvoj kod djece urednog kognitivnog i slušnog statusa	2	/
Audiološka dijagnostika	Osobitosti audiološke dijagnostike	2	3
Fonijatrijska dijagnostika	Osobitosti fonijatrijske dijagnostike	2	3
Psihološka dijagnostika kod govorno-jezičnih poremećaja	Osobitosti psihološke dijagnostike, psihološko ispitivanje, testovi	2	3
Neurološka dijagnostika kod govorno-jezičnih poremećaja	Osobitosti neurološke dijagnostike; Elektrofiziološke pretrage	2	3
Neuropedijatrijska dijagnostika kod govorno-jezičnih poremećaja	Osobitosti neuropedijatrijske dijagnostike	2	3
Fizijatrijska dijagnostika kod govorno-jezičnih poremećaja	Osobitosti fizijatrijske dijagnostike	2	6
Planiranje individualnih rehabilitacijskih optimala	Interpretacija dijagnostičkih nalaza i definiranje kratkoročnih i dugoročnih terapijskih ciljeva	2	2
Uporaba elektroakustičkih aparata u dijagnostici i terapiji govorno-jezičnih poremećaja	Poznavanje karakteristika elektroakustičkih uređaja i njihova primjena u dijagnostici i terapiji	4	4

Korekcije izgovora prema verbotonalnim načelima	Uporaba korektivnih optimala; Uloga diskontinuiteta	5	5
Terapija govorno-jezičnih poremećaja uzrokovana anomalijama perifernih govornih organa	Simptomatologija, dijagnostika i terapija rinolalija, rinofonija	4	3
Terapija poremećaja glasa	Logopediska dijagnostika; Uporaba elektroakustičke aparature; Uporaba računalnih programa u dijagnostici i terapiji poremećaja glasa	4	4
Verbotonalni terapijski postupci kod korekcije ritma i tempa govora	Uloga niskih frekvencija; vremenske, frekvencijske i intenzitetske modifikacije	5	5
Razvojni jezični poremećaji	Prediktori jezičnih teškoća; Verbalno i pismeno izražavanje; Teškoće dekodiranja	6	4
Neurogeni jezični poremećaji	Etiologija, simptomatologija, terminologija, dijagnostika i terapija	4	4
Posebni verbotonalni postupci u logopediji – ritmičke stimulacije	Značaj ritmičkih stimulacija u terapiji govorno-jezičnih poremećaja	2	2
Posebni verbotonalni postupci u logopediji – glazbene stimulacije	Značaj glazbenih stimulacija u terapiji govorno-jezičnih poremećaja	2	2
Preverbalni i rani verbalni jezični razvoj	Prepoznavanje odstupanja, neleksička i leksička izražajna sredstva, prirodna gesta i afektivnost u poticanju govorno-jezičnog razvoja	2	2
Rana intervencija i terapija govorno-jezičnih poremećaja	Interaktivni obrasci odnosa majka i djeteta, podrška obitelji i zajednici; programi ranih intervencija	2	2
Ukupno sati		60	60

**5. 2. 4. Verbotonalni pristup odgoju i obrazovanju djece oštećena sluha i/ili govora
(predavanja: 70 sati, vježbe 50 sati = ukupno 120 sati)**

Nastavna cjelina	Nastavni sadržaj	Predavanja	Vježbe
Primjena verbotonalnog sistema u odgoju i obrazovanju djece oštećena sluha i/ili govora	Definicija, temeljne postavke, slušanje, emotivnost, audio- vizuo – globalno-strukturalnost u odgojno – obrazovnom procesu	4	/
Razvojna obilježja djece oštećena sluha i govora	Oštećenje sluha ovisno o stupnju oštećenja; Oštećenje sluha ovisno o jačini oštećenja; Vrijeme nastanka oštećenja sluha - prelingvalno, perilingvalno ili postlingvalno i obilježja funkcioniranja osoba s obzirom na vrijeme nastanka oštećenja; Očitovanje posljedica oštećenja sluha i govora u odgojno-obrazovnim uvjetima	5	3
Razvojna obilježja djece s govorno - jezičnim teškoćama	Obilježja djece s govorno jezičnim teškoćama; Specifični postupci u radu s djecom s govorno jezičnim teškoćama u razvoju u nastavnom procesu	5	3
Razvojna obilježja djece sa specifičnim teškoćama u učenju	Utjecaj teškoća u razvoju na sposobnosti učenja, čitanja i pisanja; Specifični postupci u radu s djecom s teškoćama u učenju u nastavnom procesu	5	3
Emocionalni razvoj djece oštećena sluha i/ili govora i poteškoće u emocionalnom razvoju	Emocionalni razvoj djece bez teškoća; Emocionalni razvoj djece oštećena sluha i/ili govora; Stavovi i vrijednosti;	5	4

	Socijalne vještine; Psihopatološki oblici ponašanja		
Umjetna pužnica	Princip rada umjetne pužnice; Osnove prilagodbe procesora govora; Slušanje s umjetnom pužnicom	5	3
Verbotonalni specifični pristupi – fonetski ritmovi	Uloga stimulacija pokretom u poticanju razvoja slušanja i govora, stupnjevi stimulacija pokretom; Uloga glazbenih stimulacija u poticanju razvoja slušanja i dobrog govora	5	4
Pretpostavke uspješne odgojno - obrazovne inkluzije učenika oštećena sluha i/ili govora	Priprema učenika s oštećenjem sluha i/ili govora za odgojno – obrazovnu inkluziju; Priprema roditelja učenika s oštećenjem sluha i/ili govora za odgojno – obrazovnu inkluziju; Priprema učitelja za odgojno – obrazovnu inkluziju; Priprema učenika razrednog odjela za odgojno – obrazovnu inkluziju; Suportivno edukacijski rad s roditeljima djece oštećena sluha i/ili govora	5	3
Metodički postupci u radu s učenicima oštećena sluha i/ili govora	Strategije učenja i poučavanja djece oštećena sluha i/ili govora; Planiranja dinamike nastavnog procesa u uvjetima odgojno – obrazovne inkluzije; Prepreke učinkovitoj komunikaciji u grupi	5	6
Primjena AVGS – a u učenju stranih jezika	Metoda i principi koji zastupaju prirodan način učenja jezika koristeći se pri tome ljudskim izvorima kao	5	3

	<p>mimikom, gestama i dr.;</p> <p>Rad na fonetskim elementima pomoću verbotonalnih strategija;</p> <p>Komunikacijski pristup učenju stranog jezika</p>		
Kultura govora	<p>Postupci razvijanja učenikovih komunikacijskih sposobnosti;</p> <p>Postupci razvoja spontanog govornog izraza;</p> <p>Postupci cjelovitog razvijanja jezičnih sposobnosti i vještina u svakodnevnom sporazumijevanju;</p> <p>Postupci buđenja i poticanja slušne pažnje i osjetljivost na zvuk zbog percepcije i produkcije govora</p>	5	4
Individualizirani pristup	<p>Izbor metoda;</p> <p>Izbor individualiziranih postupaka;</p> <p>Izbor sredstava i pomagala;</p> <p>Praćenje i ocjenjivanje postignuća učenika oštećena sluha i/ili govora</p>	5	4
Izrada prilagođenih programa	<p>Koraci pri izradi prilagođenog programa;</p> <p>Utvrđivanje sposobnosti učenika;</p> <p>Utvrđivanje razine znanja učenika;</p> <p>Utvrđivanje interesa učenika;</p> <p>Određivanje potreba učenika:</p> <p>Prilagodba sadržaja;</p> <p>Prilagodba zahtjeva</p>	5	4
Od kompenzacijskih aktivnosti do rada s nadarenom djecom oštećena sluha i/ili govora	Kompenzacijske vještine kao terapeutsko sredstvo	3	3

Modeli potpore odgojno - obrazovnoj inkluziji	Produženi stručni postupak; Pomoćnici u nastavi; Mobilni tim - organizacijski temelj mobilnog tima, stručni sastav mobilnog tima, način rada mobilnog tima	3	3
Ukupno sati		70	50

5. 2. 5. Verbotonalni specifični pristupi – fonetski ritmovi (predavanja: 50 sati, vježbe 70 sati = ukupno 120 sati)

Nastavna cjelina	Nastavni sadržaj	Predavanja	Vježbe
Funkcija verbotonalnih ritmova po verbotonalnoj metodi	Fonetska korekcija glasova; Govorna struktura; Glazbene vrednote i njihova funkcija i povezanost s govornim vrednotama u procesu rehabilitacije preko glazbenih stimulacija	2	4
Vrednote govornog jezika	Akustičke vrednote govornog jezika: ritam, intonacija, napetost, intenzitet, vrijeme (tempo) i pauza (aktivna pauza); Nezvukovne ili vizualne vrednote govornog jezika: gesta, mimika, položaj tijela	3	4
Razvoj slušanja	Slušanje ritma u ritamskim strukturama, slušno prepoznavanje osnovnih brojalica; Slušno prepoznavanje melodije i pjevanih struktura za vokale, te pjevanih fonetskih brojalica, slušanje zvuka glazbala i slušno prepoznavanje, te slušanje ostalih zvukova iz prirode, slušno prepoznavanje govornih struktura s prethodno pripremljenim glazbenim elementima	3	4
Uloga glazbenog ritma u funkciji razvoja govora	Primjena ritamskih struktura koje sadrže logatome ili logatome kombinirane s riječima koje imaju značenje; Distinkcija između glasova govora;	3	4

	Kvalitete glasa: trajanje, napetost i intenzitet; Slogovi u ritmu brojalice; Igre ritmova		
Uloga glazbene melodije u funkciji razvoja govora	Veza melodije u glazbi s intonacijom u govoru; Stimulacija slušanja melodije pjevanjem tj. pjevanim glasom; Razvoj osjećaja za promjenu visine glasa (zvuka, tona), razvoj percepcije ritma; Pjevana brojalice	3	4
Uloga glazbene dinamike u funkciji razvoja govora	Veza dinamike u glazbi i intenziteta u govoru; Postupci korekcije intenziteta glasa djeteta; Postupci razvijanja finih nijansiranja i gradacije u intenzitetu	3	4
Uloga glazbenog tempa u funkciji razvoja govora	Veza tempa u glazbi i tempa u govoru; Ritmovi za korekciju glasova i grupe glasova; Uvođenje riječi i rečenice u ritamsku strukturu	3	4
Uloga napetosti u funkciji razvoja govora	Postupci obogaćivanja kvalitete govornog izraza pomoću ritamskih struktura; Korekcija pogrešaka izgovora glasova	3	4
Fonetske brojalice	Osnovne brojalice za distinkciju i korekciju fonema, te grupe fonema (zbirka brojalice); Govorne fonetske brojalice (zbirka brojalice) za obradu i korekciju situacijskih govornih struktura	3	4
Glazbene igre (u prostoru) u funkciji razvoja motorike	Postupci razvijanja osjećaja prostora i koordinacije pokreta, razvoj motorike ruke, lakta, šake, prstiju upotrebom glazbala (glazbala Orffovog instrumentarija i glazbala s tipkama); Postupci razvijanja osjećaja koordinacije tijela u prostoru na zadani ritam, te raznim ritamskim igrama (prijenos zvučne informacije u igri kockom, rukom ili križnim gibanjem u prostoru)	3	4
Harmonija tijela	Poticanje i postizanje skladnosti senzo-psiho-motornog razvoja;	3	5

	<p>Korekcije pogrešaka koje se uočavaju na tom razvojnem putu;</p> <p>Postizanje sklada u senzo-psiho-motornom razvoju koji je temelj razvoja govora</p>		
Skladan razvoj tjelesne napetosti	<p>Razvoj multisenzorike u čijem razvoju sudjeluju i motorički procesi - tjelesna napetost;</p> <p>Razvoj osjeta za pokrete tijela (propriocepcija) i tjelesnu napetost (napeto-opušteno) u cijelome tijelu i pojedinim dijelovima tijela – korekcija tjelesne napetosti;</p> <p>Korekcija pogrešaka u razvoju motorike</p>	3	4
Razvoj “svijesti o sebi i slike vlastitoga tijela u prostoru”	<p>Razvijanje i njegovanje svijesti o sebi, vlastitom tijelu i slike prostora vlastitog tijela u lokomocijama, stavovima i gestama (prirodni i neobični oblici kretanja, imitacija, improvizacija i stvaralaštvo)</p>	3	4
Poticanje, razvoj i njegovanje dobre fonacije (boja, intenzitet i visina glasa) i aerodinamike u stvaranju glasa	<p>Razvijanje spoznaje ovisnosti kvalitete fonacije o skladu senzorika-afektivnost-motorika;</p> <p>Povezanost hipotonije, hipertoniije i distonije i kvalitete fonacije</p>	3	4
Poticanje, razvoj i njegovanje pravilnog izgovora određenih glasova (fonema)	<p>Poticanje, razvoj i njegovanje pravilnog izgovora određenih glasova (fonema) u inicijalnim, medijalnim i finalnim položajima u iracionalnim i racionalnim govornim strukturama;</p> <p>Razvijanje govornih automatizama i korekcija pogrešnog izgovora korekcijom tjelesne napetosti (bazična napetost) i smjera napetosti (akcijska napetost) u oblikovanju i koordinaciji izgovora – artikulaciji</p>	3	4
Poticanje, razvoj i njegovanje pravilnoga govornog strukturiranja riječi	<p>Poticanje, razvoj i njegovanje pravilnoga govornog strukturiranja riječi u vidu dobrog izgovora i pravilnog naglašavanja (mjesto fonetske napetosti);</p> <p>Razvoj osjećaja za ritam i ritmički sklad pokreta tijela i govora (makromotorika – mikromotorika)</p>	3	4

Usklađivanje govorno-jezičnog razvoja i razvoja kreativnoga govora razvojem sposobnosti scenskog pokreta, govora, plesa i pjevanja u igrama dramatizacije	Povezivanje i sažimanje svih zadataka harmonije tijela i programa u funkciji razvoja slušanja, govora i jezika; Razvijanje "vlastitog stava", mišljenja, zaključivanja i interesa, usmjeravanje pažnje i razvijanje sposobnosti učenja u najširem smislu te riječi	3	5
Ukupno sati		50	70

6. MATERIJALNI UVJETI ZA IZVOĐENJE PROGRAMA

Ustanova zadovoljava prostorne uvjete propisane Pravilnikom o standardima i normativima te načinu i postupku utvrđivanja ispunjenosti uvjeta u ustanovama za obrazovanje odraslih: posjeduje učionicu opće namjene, specijaliziranu učionicu za izvođenje vježbi, sanitarni čvor, prostorije za nastavnike i administrativno-tehničko osoblje i prostor za arhivu.

Učionice su opremljene potrebnom školskom opremom, elektroakustičkom opremom, suvremenim nastavnim sredstvima i pomagalicama za teorijsku nastavu i specijaliziranom opremom potrebnom za vježbe.

Praktični dio izvodi se u zdravstvenoj ustanovi pod nadzorom mentora.

7. KADROVSKI UVJETI ZA IZVOĐENJE PROGRAMA

RB	NASTAVNA CJELINA	NASTAVNIK
1.	Teorija verbotonalnog sisitema	Liječnici – ORL, neurolog, fonetičari, logopedi, dipl. ing. elektrotehnike
2.	Verbotonalna rehabilitacija djece oštećenog sluha i/ili govora	Fonetičari, logopedi, liječnici – ORL, neurolog, fizijatar, neuropedijatar, psiholog, dipl. ing. elektrotehnike
3.	Verbotonalna rehabilitacija djece s govorno – jezičnim teškoćama	Logopedi, fonetičari, liječnici - ORL, neurolog, fizijatar, neuropedijatar, psiholog, dipl. ing. elektrotehnike
4.	Verbotonalni pristup odgoju i obrazovanju djece oštećena sluha i/ili govora	Logopedi, fonetičari, pedagozi, psiholozi nastavnik s najmanje 10 godina radnog iskustva u radu s djecom oštećena sluha i/ili govora, dipl. ing. elektrotehnike
5.	Verbotonalni specifični pristupi – fonetski ritmovi	Fonetski ritmičari, fonetski muzičari, pedagozi, psiholozi, fonetičari, logopedi

8. LITERATURA

- Bakota, K. (ur.). (2014). *Čujete li razliku? : priručnik za edukaciju odgojno-obrazovnih djelatnika za rad s djecom oštećana sluha i/ili govora*. Osnovna škola Davorina Trstenjaka. Preuzeto s <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:257:064826>.
- Bakota, K. & Dulčić, A. (ur.) (2016) *Vrtuljak igara – verbotonalne edukacijske igre za poticanje kognitivnog i govorno-jezičnog razvoja djece od 6. do 13. godine*. Školska knjiga.
- Borković, L. (2004). *Neuro-psiho-lingvistička osnova slušanja, mišljenja i govora : (temelji verbotonalne teorije)* . Hrvatska verbotonalna udruga.
- Bumber, Ž. (2004). *Otorinolaringologija*. (V. Katić & B. Kekić, ur.). Naklada Ljevak.
- Dabić-Munk, D. (1998). Istraživanja i širenje verbotonalnog sistema u svijetu. *Verbotonalni Razgovori*, 3(2), 3–9. Preuzeto sa: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:257:437204>.
- Dulčić, A, & Kondić, Lj. (2002). *Djeca oštećena sluha: priručnik za roditelje i udomitelje*. Alinea.
- Dulčić, A., Bakota, K., Pavičić Dokoza, K., & Čilić Burušić, L. (2012) *Verbotonalni pristup djeci s teškoćama sluha, slušanja i govora*. ArTresor naklada.
- Dulčić, A., Pavičić Dokoza, K., Bakota, K., Šimunović, Z., & Košćec, G. (2013) *Od teškoća do kaleidoskopa mogućnosti*. ArTresor naklada.
- Guberina, P. (1967). Metodologija verbotonalnog sistema. *Govor*, 1(1), 5–19. Preuzeto sa: <https://hrcak.srce.hr/166145>.
- Guberina, P. (1999). Govor kao temelj svih organizacijskih struktura zagrebačke fonetike. *Govor*, 16(2), 101–115. Preuzeto sa <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:257:123799>.
- Guberina, P. (2010). *Govor i čovjek : verbotonalni sistem*. Poliklinika SUVAG; ArTresor naklada.
- Horga, D. (1996). *Obrada fonetskih obavijesti*. Hrvatsko filološko društvo.
- Ivičević-Desnica, J. (1993). *Neurogenost artikulacijskih poremećaja* (doktorski rad). Sveučilište u Zagrebu.
- Judaš, M., & Kostović, I. (1997). *Temelji neuroznanosti* . MD.
- Ljubešić, M. (Ur.). (1997). *Jezične teškoće školske djece : oblici, uzroci, posljedice, otklanjanje* . Školske novine.
- Mildner, V. (2003). *Govor između lijeve i desne hemisfere*. IPC grupa.

- Pansini, M. (1998). Jedan prozor u djelo Petra Guberine. *Verbotonalni Razgovori*, 3(2), 10–17.
- Pansini, M. (ur.). (2005). *Umjetna pužnica : verbotonalni pristup*. Zagreb: Poliklinika SUVAG. Preuzeto s <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:257:446294>.
- Paškvalin, M. (ur.). (2005). *Umjetna pužnica : verbotonalni pristup*. Zagreb: Poliklinika SUVAG. Preuzeto s <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:257:446294>.
- Pavičić Dokoza, K. (ur.). (2021). *Verbotonalni razgovori*. Poliklinika SUVAG. Preuzeto s <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:257:985281>.
- Šikić, N., & Ivičević-Desnica, J. (1987). Prilog razlučivanju problema etiologije nerazvijenog govora. *Govor*, 4(1), 71–85. Preuzeto sa <https://urn:nbn:hr:257:414896>.
- Vlahović, S. (2005). Važnost i osobitosti dijagnostike oštećenja sluha u djece mlađe od dvije godine. *Paediatrica Croatica*, 49(Suppl. 2), 18–24.
- Vuletić, D. (1987). *Govorni poremećaji: izgovor*. Školska knjiga.
- Zorić, A., & Pavičić Dokoza, K. (2007). *Kako D postaje R: logopedski priručnik*. Alinea.

9. NAČIN EVALUACIJE PROGRAMA

Završna provjera obuhvaća:

- pismenu/usmenu provjeru sadržaja potrebnih za samostalno primjenjivanje verbotonalne metode

Završna provjera programa usavršavanja provodi se u zdravstvenoj ustanovi.

Završnu provjeru provodi povjerenstvo (3 člana). Tri člana su iz Poliklinike za rehabilitaciju slušanja i govora SUVAG. O završnoj provjeri vodi se zapisnik.

1. Stručni sadržaj:

Provjera znanja iz osnova teorije verbotonalnog sistema te iz komplementarnih znanstvenih području s obzirom na odabrani modul.

2. Provjera praktične vještine:

Provjera podrazumijeva primjenu praktičnih znanja iz područja uporabe elektroakustičke verbotonalne aparature kao i odabir dijagnostičkih, rehabilitacijskih i edukacijskih postupaka s obzirom na odabrani modul.

10. UVJERENJE

Nakon što je polaznik zadovoljio/la na završnoj provjeri, izdaje mu se Uvjerenje o usavršavanju.